

EDİP'İN LASTİK TOPU
Dostlarının ve ailesinin anlatımıyla
Edip Cansever

Ülkü Ulurmak (Ankara / Şereflikoçhisar, 1939) Ankara Kız Lisesi'nden sonra AÜ DTCF'nin Fransız Filolojisi ve Klasik Filoloji bölümlerini bitirdi. 1963'te prodüktör olarak Ankara Radyosu'na girdi; TRT Ankara Televizyonu'ndan 1983'te emekli olduktan sonra da TRT İstanbul Radyosu ve İstanbul Televizyonu'nda dış yapımcı olarak çalıştı; TRT radyolarında yirmiden fazla radyo oyunu yayımlandı. *Pamuk Çocuk* ve *Martı Yayın Tanıtım* dergilerinde çalıştı. Şiirleri ve öyküleri 1958'den itibaren *Çağrı*, *Hisar*, *Varlık*, *Türk Dili*, *Oluşum*, *Otağ*, *Ilgaz*, *Türkiye Yazıları*, *Yeni Yaprak* dergilerinde yayımlandı.

Şiir: *Küçük Şeyler*, 1968; *Tavuskuşu*, 1991; *Şiir ki Bitmeyen*, 2006; *Ey Gül Parmaklı Şafak*, 2011; *Şiire Dönüş Fırtınası*, 2014. **Öykü:** *Baudelaire*, *Gül*, *Aşiyân ve Satranç Maçı*, 1990. **Anı-roman:** *Zlata'nın Öyküsü*, 2005. **Derleme:** *Haziran'dan Kasım'a (Selçuk Baran'dan Kalanlar: Günlükler, Mektuplar, Yayımlanmamış Yazılar)*, 2007.

ÜLKÜ ULUIRMAK

Edip'in Lastik Topu

Dostlarının ve ailesinin anlatımıyla
Edip Cansever

Yaşantı

YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Yayınları - 4715
Edebiyat - 1346

Edip'in Lastik Topu - Dostlarının ve ailesinin anlatımıyla Edip Cansever / Ülkü Ulurmak

Kitap editörü: **Murat Yalçın**

Kapak tasarımı: **Nahide Dikel**
Sayfa tasarımı: **Mehmet Ulusel**
Grafik uygulama: **Akgül Yıldız**

Baskı: Promat Basım Yayım San. ve Tic. A.Ş.
Orhangazi Mahallesi, 1673. Sokak, No: 34 Esenyurt / İstanbul
Sertifika No: 12039

1. baskı: İstanbul, Eylül 2016
ISBN 978-975-08-3739-5

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2016
Sertifika No: 12334

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Kemeraltı Caddesi Karaköy Palas No: 4 Kat: 2-3 Karaköy 34425 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
<http://www.ykykultur.com.tr>
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: <http://alisveris.yapikredi.com.tr>

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir.

İçindekiler

Yarım Kalmış Bir Tasarı
ya da Bir Yazamama Öyküsü • 7

Vedat Günyol • 11

Cemal Süreya • 12

Fethi Naci • 21

Memet Baydur • 28

Merih Sezen • 36

Selçuk Baran • 41

Yalçın Yalın • 48

Yakup Arslan • 56

Mösyö Jak • 57

Nuran Birol • 58

Edibe Aykaç - Ayten Böke • 64

Mefharet Cansever • 67

Fotoğraflar • 69

Ad Dizini • 85

Yarım Kalmış Bir Tasarı ya da Bir Yazamama Öyküsü

Yıl 1987. Edip Cansever öleli bir yıl olmuş. Bu çok sevdiğim şairle ilgili biyografik bir roman yazma hayallerine kapılıyorum. Ne var ki yapıtları dışında onu yeterince tanımıyorum. Bu yüzden de yakınları, edebiyatçı dostları ve diğer bazı arkadaşlarıyla görüşmeler yapıyorum. Ama ne yazık ki bu yeterli olmuyor, istediğim sonucu alamıyorum. Başvurduğum kişilerin çoğu görüşme önerime karşı çıkmasalar da savsaklıyorlar. Bense bu işi belki fazlaca ciddiye aldığım için düş kırıklığına uğruyorum. Sözgelimi o sıralarda çalıştığım ABC Kitap Kulübü'ne sık sık uğrayan Muzaffer Buyrukçu sorularımı yazılı istiyor. Ayrıntılı bir biçimde kendisine Edip Cansever'le ilgili sorular hazırlayıp veriyorum ama o, aradan çok uzun bir süre geçtiği halde, yanıtlayıp getirmiyor.

Belge konusunda da aynı durumla karşılaşıyorum. Acaba, diyorum, sözünde durmamak bizim milletin karakterinde mi var? Sözgelimi İlhan Berk, mutlaka gönderirim, dediği halde Cansever'in mektuplarını göndermiyor. Şimdi, bunca yıl sonra düşünüyorum da, Bodrum'a gidip İlhan Berk'in evine baskın yapmadığıma hayıflanıyorum. Üstelik kendisiyle 1958 yılında Ankara'da Ziraat Bankası'nda çalıştığı yıllara uzanan bir tanışıklığımız varken. İlhan Berk bir yana, ciddi ve disiplinli bir insan olarak tanıdığım Memet Baydur da Cansever'in kendisine, Afrika'ya gönderdiği mektupları, söz verdiği halde bir türlü yollamıyor. Bu konuda ne ben ona bir şey soruyorum ne de o bana bir açıklamada bulunuyor. Belki geçerli bir nedeni vardı ama, bugün geriye baktığımda, neden üstelemedim diye pişmanlık duyuyorum. Mektuplardaki satır aralarında Edip Cansever'i daha iyi tanımamızı sağlayacak kim bilir ne ayrıntılar vardı. Öte yandan, Memet Baydur'u genç yaşta yitirmenin üzüntüsünü hâlâ yaşıyorum.

Yine büyük umutlarla evine gittiğim Nahit Hanım¹ da beni düş kırıklığına uğrattı. Evinin salonunda, tam karşısında duran Edip Cansever fotoğrafına bakarak şöyle dedi: Edip'i çok severdim, başka ne diyebilirim ki. Ben yıllardır Orhan için bile hiçbir gazeteciye tek kelime söylemedim. Doğruydu, öyleydi Nahit Hanım. Edebiyat tarihi açısından son derece önemli nice şey ne yazık ki onunla birlikte gitti. Zaman zaman o ünlü sofralarında alkolün dozu belli bir düzeye gelince, o gürültü patırtı, şamata arasında bir şeyler anlatır, diyelim Hasan Âli Yücel'den söz ederdi. Ama ertesi gün hiçbirimiz kayda değer bir şey hatırlamazdık.

Bu arada, bir anıyı da araya sıkıştırırsam ne olur. Günlerden bir gün, bir gazeteye *Son Kadınlar* adlı bir yazı dizisi hazırlamakta olan öykücü arkadaşımız Necati Güngör, Nahit Hanım'ı konuştururup, ufak bir teyple sesini kaydetmek istedi. Nahit Hanım'da Cuma akşamları toplanırdı. Bu girişime tanık olan biz küçük bir grup hafta ortası gitmiştik ona. Kimler vardı? Şimdi net olarak hatırladığım Vedat Günyol ve ressam İpek Tekil. Ben karşı çıktım. Nahit Hanım'ı konuştururup, asla istemediği halde sesini gizlice kaydetmenin doğru olmayacağını savundum. Vedat Günyol öyle düşünmüyordu. Bunun hiç de kötü bir şey olmadığını, hatta edebiyat tarihi adına önemli olduğunu öne sürdü. Her neyse, sonuçta iyi kötü bu kayıt yapıldı ama yanlış anımsamıyorsam bu yazı dizisinde Nahit Hanım yer almadı.

Projeye dönersek, karşılaştığım olumsuzluklar Edip Cansever hakkında düşündüğüm kitabı yazma isteğimi tümüyle yok etmese de giderek törpüledi. Yok canım, her şey o kadar da olumsuz değildi. Sevgili dostum, ağabeyim Cemal Süreya'nın o sıcak tavır, arkadaşı Edip Cansever'den büyük bir sevgiyle söz etmesi yüreğimi ısıttı. Yalnız, konuşmamıza başlamadan önce söylediği bir söz hâlâ dokunaklı gelir bana. Edip Cansever'in en sevdiğim şair olduğunu biliyordu. O hüzünlü tebessümü arasında, kırık bir sesle, benim şiirimi sevmiyor musun, dedi. Sevmez olur muydum? Ona verdiğim yanıt geçmişin derinliklerinde kalmış. Ama Cemal Süreya günlüklerinden birinde "En sevdiği şair Edip" diye yazdı.

1 Nahit Gelenbevi (1909-2002). Orhan Veli'nin kendisine yazdığı mektuplar *Yalnız Seni Arıyorum* adıyla kitaplaştı (YKY 2014).

Her şairde bulunan sevilme isteği onda böyle, açıkça olmasa da belgelenmiş oldu.

Bir de şu: Artık unutmak istediğim inanılmaz bir olay beni hâlâ dehşete düşürüyor. Dört kadın Asmalı Mescit'te buluşmuş, yiyip içip sohbet ediyoruz. Selçuk Baran, Mefharet Cansever ve şimdi hayatta olmayan bir öykücümüz. Edip Cansever'le ilgili projemden söz ettiğimde öykücümüz, sanırım alkolün de etkisiyle, hiç beklemediğim bir tepki gösteriyor ve şöyle diyor: Sen kim oluyorsun da Edip'le ilgili bir kitap yazmaya kalkışıyorsun? Gerçekten değerli olduğundan kimsenin kuşku duymadığı bu yazarımız, bir yazma projesine engel olma, hatta yasaklama hakkını kendinde görebiliyordu. Daha sonra Mefharet Cansever bana, onu bağışla, sanatçıların böyle kaprisleri olur, dedi. O yemekteki üç kişiden ikisi hayatta değil bugün. Tek tanık Mefharet Cansever. Bu da geçmişin olumsuz anıları arasında bir köşede duradursun bakalım... Diyorsam da yıllarca açığa vurulmayan bu tür olaylar insanın içinde ince ince kanayan bir yara olarak kalıyor. Acaba hangisi doğru? Unutmak mı, yıllar sonra üstü kapalı olarak da olsa anlatmak mı? Zor iş.

Mefharet Cansever'le kısa sürede güzel bir dostluk geliştirdik. Önceleri genellikle Nahit Hanım'ın evinde görüşüyorduk. Ayrıca Edip Cansever'in ölüm yıldönümü olan her 28 Mayıs'ta önce Rumelihisarı mezarlığında, sonra Etiler'deki evlerinde bir arada olduk. Cansever'in mezarı başında şiirlerini okuduk. Sonra, özel koşullarım nedeniyle İstanbul'dan ayrıldım. Mefharet Cansever'le en son beş yıl kadar önce Etiler'de, Bebek yokuşundaki evde birlikte olduk. Yine bir 28 Mayıs'ta. Mefharet Cansever'in, tanıdığım ve onu tanıyan herkesin üzerinde birleştiği gibi, çok iyi bir eş, çok iyi bir anne ve çok iyi bir ev kadını olduğunu söylemeliyim. Edip Cansever'e karşı son derece anlayışlı ve fedakâr bir eş, güzel ve sevimli bir insan. Bütün bunlara şairimizin ilk okuru olduğunu da eklemeli. Etiler'deki eve her gidişimde Edip Cansever'in ölümünden sonra, olduğu gibi bırakılmış çalışma odasına bir mabede girer gibi saygıyla yaklaşır, kapıdan bakardım. Bıraktığı gibi düzenli, temiz bir oda. Her sabah işine gider gibi girdiği oda ve işinin başına oturduğu masa.

Her sabah işine gider gibi *şiirine giden* bir başka şair var mıdır acaba?

Gariptir, çoğu İkinci Yeni şairinin aramızdan ayrıldığı yaşta o da gitti. Gençti daha. Henüz 58 yaşındaydı.

İşte Edip Cansever'in peşine düşen birinin geğmişte yaşadıklarından olumlu olumsuz bir kesit. Kırık dökük, eksik gedik de olsa, ses kayıtları arşivimde saklı bu söyleşilerin Edip Cansever okurlarına değişik ipuçları vereceğini ve bunun da edebiyat tarihi açısından önemli olabileceğini düşünüyorum.

Umarım yanılmıyorumdur.

Data, 2016
Ülkü Ulurmak

Vedat Günyol (1911-2004)

20 Ekim 1987, Bostancı'daki evinde

Edip Cansever antikacıydı, Kapalıçarşı'da dükkânı vardı, geçim sıkıntısı çekmedi. Karısı da çok anlayışlı bir kadındı, rahatımı kaçırmadı.

Çok efendi, çelebi bir adamdı Cansever. İçtiği zaman da terbiyesini kaybetmiyordu, biraz daha atak oluyordu. Ama çok içiyordu. Birkaç yerde buluştuk onunla. Nahit Hanım'ın evinde birlikte olduk. Sonra Beyoğlu'nda bir lokalde, Ruhi Su'nun da geldiği bir yerde buluştuk.

Cansever İkinci Yeni'nin içinde değildi. Onu nereye oturtacaklarını bilemediler, bir yere yamadılar. İnce bir adamdı, çatmasında bile bir terbiyeli tarafı vardı. Memet Fuat onu çok tuttu, şiirlerini sürekli yayımladı. Ben onun şiirini çok seviyordum. Öyle hınzır, öyle incelikler buluyor ki, müthiş bir şey.

Bir ara bir kırgınlığımız oldu, İkinci Yeni için söylediğim bir sözden ötürü. Edip beni şiirden anlamazlıkla suçladı. Öylesine anlamıyorum ki 1957 yılında Yeditepe Şiir Armağanı'na katılan *Yerçekimli Karanfil*'e oy verdiğimi de unutmuştu herhalde. O yıl ödülü almasında önemli bir payım olmuştu. Çok sonraları bir yerde karşılaştık ve insanca, dostça konuşup anlaştık. Orada, son çıkan kitabı *Sonrası Kalır*'ı şöyle imzalamıştı bana:

Sayın Vedat Günyol'a sevgilerimle.

Eski bir "anlamazsın" sözünün utancıyla.

Cemal Süreya (1931-1990)

Kasım 1988, Kadıköy'deki Olimpiyat Restoran'da

Sanırım 1955. 6-7 Eylül olaylarından bir hafta, on beş gün önce filan. İstanbul'a yeni gelmişim, maliye müfettiş yardımcısı olarak. Bir süredir şiirlerimin yayımlanmakta olduğu *Yeditepe* dergisine gittim. Orada tanıştığım kimselerle dostluğum sonuna kadar sürdü ve İstanbul çevresinde edindiğim ilk dostlar, son dostlar oldu bunlar. Kimler vardı? Agop Arad, Hüsamettin Bozok (derginin sahibi), Edip Cansever, Muzaffer Buyrukçu, Orhan Kemal. O akşam Hüsamettin Bozok'un evine gittik. Orada yemek yendi, içildi. Daha sonra bunlara bağlandım. İçlerinde en genç olanlar ben, Edip ve Muzaffer. Üçümüz birbirimize daha yakın olduk tabii. Muzaffer'le, ne bileyim, sanki mahalle arkadaşı gibi olduk sonradan. Onu daha önce de biliyordum. *Mülkiye* dergisine hikâyeleri gelirdi, bana redaksiyonunu yaptırırıldardı. Müstehcen bir yazardı, düzeltirdim.

Edip'le ilk orada karşılaştık, *Yeditepe*'de. O sıralar Fatih'te oturuyordu. Ben de Fatih'te, Malta'da bir ev tutmuştum. İlişkimiz birdenbire sıkı bir arkadaşlığa dönüştü. Edip o sırada daha çok *Dirlik Düzenlik*'teki şiirlerinde biraz Melih Cevdet'in etkisi altındaydı ya da ona paralel şiir yazıyordu. Beni tanıdığı zaman Ankara'da *Pazar Postası* çıkmaya başlamıştı. Benim adımı biliyordu, beni önemsiyordu; bir iki kişi söz etmiş olacak. Ankara'daki harekete karşıydı, çünkü başka türlü bir şiir yazıyordu. Ben o dergide yazanlarla onun arasında bir bağlantı oldum. Edip'i tanıdım ve sanırım Edip'te bir değişim oldu, yani orada yazanlara meyletmeye başladı. Öyle sanıyorum ki "Yerçekimli Karanfil" şiiri ve kitabı orayla birleşmesinden çıktı. Önce çok karşıydı. Hatta *Pazar Postası*'nda yapılan bir konuşmada ya da ankette hepsini karşısına aldı bu genç şairlerin. Çünkü Edip Cansever, bizden önce ortaya çıkmış ve biraz başka türlü şiir yazan ve adı da edilen bir iki genç sanatçıdan biriydi.

Edip olsun, Metin Eloğlu olsun, önce haklıydılar. Biraz da Özdemir Asaf. Bunlar o zamanın genç şairleri. Bir de Nevzat Üstün.

Ama Edip'te öyle bir şey oldu ki, sanıyorum biraz da hayatına uydu bu yeni şiir biçimi, öyle yazmaya başladı. O sırada kendine özgü bir söylem geliştirmeye başladı. Yani kendiyi bir monolog içinde, ne yaptığını tam bilmeyen ama sözcükleri çok seven, her gün okşayan, öyle bir şiir.

Arkadaş olduk. Hiçbir zaman çok büyük arkadaş olmadık. Ama her zaman, herkesten daha iyi arkadaş olduk. Beni sevdiğini biliyorum. Ben de onun şiire bu kadar bağlılığını takdir ederdim. Edip için nelere mal olmuştur şiir: Bir kere, şiir yüzünden evini, mutluluğunu çok uzun bir süre düşünmemiştir, aklına gelmemiştir; şiire evinin uymasını istemiştir. Sonra, iş bakımından... Edip varlıklı bir aileden geliyordu. Bu büyük varlık içinde şiir yüzünden hep sömürülmüştür. İşiyle uğraşmamıştır, başkalarının eline bırakmıştır onu, ne verdilerse, kabul etmiştir. Bedesten'de, Kapalıçarşı'daki dükkânda, üst kata çekilirdi. Zaten işe biraz geç gelir, saat dörtte de çıkar. Şu sözcüğü, şu cümleyi söyleyerek çıkarırdı: "Bir masanın örtüsü üzerinde beyaz bir şey..." Bu hayalle çıkacaktır. Ama aşağıda, ortağı Jak işleri çevirmektedir. Elbette o, işe emeğini fazlaca kattığı için, biraz daha fazla alacaktır. Edip hiçbir zaman o konuda hesap yapmamıştır. O sırada şairlerde yoksul olmak, bugünkü gibi, çok doğaldı. Edip zenginliğinden utanırdı. Utanırdı; belki onun için kendini sömürtüyordu. Böyle bir yanına tanık oldum.

Resim sanatına çok büyük yakınlık gösterirdi. Hiç unutmam, o sıralarda üç liraya mı, beş liraya mı satılıyordu, beyaz kaplı albümleri vardı bir Fransız yayınevini. Onları alırdık. Sözgelimi, ne bileyim Chagall... Açarız, birlikte Chagall bakarız. Sanıyorum resimlere benden başka hiç kimseyle birlikte öyle bakmamıştır. Belki müziği başkalarıyla dinlemiştir ama resimlere benimle bakmıştır. Chagall'ı açar, bir sayfayı karşımıza koyar, düşünür, konuşurduk. O yıllarda Edip'te şunu da gördüm: Müthiş bir klasik batı müziği hayranlığı. Alaturkada çok usta ya, bunun yanı sıra klasik batı müziği de tam. Haçaturyan'ı üst üste üç kez dinlerdi. Ben o sıralar bu işlere yakın değildim. Bir şairin hazırlığı için gerekli bir sürü malzeme vardı onun elinde. Anadolu'nun çeşitli yerlerinde söylenmiş bütün açık saçık türküleri bilirdi. Açık saçık derken, argo meselesi... Yani küfür etmeyi de bilirdi. Dilin en temiz, en kirli noktalarını tanıdı.

O sıralarda T. S. Eliot'ın Türkiye'de şiirleri çıkıyordu; Özdemir Nutku, Aslan Ebiri bu şiirleri çeviriyorlardı. O zaman Eliot gibi bazı şairler o kadar tanınmıyordu. Edip kendini Eliot'la biraz özdeşleştirdi sanıyorum. Şöyle de bir söylenti vardı; şiirlerini yazmak için Eliot'ı birilerine çevirtiyor, oradan alıyor. Ben buna inanmıyorum. Yalnız, Eliot'ın Türkçeye çevrilmiş şiirlerini önüne alır, uzun zaman onlara bakardı. En çok o şiirler çekerdi Edip'i.

İçkiievlerinde sürekli savunu halindeydi. Saldırgan gibi görünürdü, ama aslında sürekli savunu halindeydi. Kendinden önceki kuşakta, Melih Cevdet'te belki yeni bir tavır... Yani şair ne yapıyor, masada saldırıyor, sözle tabii ama o bunu savunu adına yapardı.

Başlangıçta Edip çok bonkördü, iyice ad yapana kadar. Masada bir sürü kişi olurdu, onlara ısmarlardı. Sonra bazıları bunu sömürmeye başladılar, sömürmeye ve dedikodu yapmaya. Kendisini alkışlatmak için yapıyor falan gibi laflar edildi. Bu kez hiç ısmarlamamaya başladı. Bu da onun savunması oldu.

Aynı mekânda sıkılırdı. Hiç unutmam, bir gün Krepen Pasajı'na gitmiştik, ölümünden beş yıl kadar önce. Karşılıklı meyhaneler var orda. Yahu, dedi, burdan çıkıp başka yere girelim. Peki, dedim, karşı meyhaneye geçtik. Karşı meyhane dediysem, üç metre ötesi. Ordan deminki yerin içi görünüyor. Sanki aynı meyhanede yer değiştirmiş gibisin, fark yok. Ama o ferahladı, sanki yer değiştirmişti. Çok küçük mekânlar... Yerini değiştirmez değildi, ama çok küçük mekânlarda değiştirirdi. Bir alaturka yanı vardı, o hep ağır bastı yaşam biçiminde. Seçtiği meyhaneler de öyledir, bir kere de git bilmem nereye. Hayır, gitmezdi, ille oraya gidecek. Orda birtakım kişilere rastlamak özleminden miydi bu? Onlarla var, yani sanat çevresiyle var. Tek başına kendini yok sayan bir adam... Bir de şunu söyleyeyim, kendine bakardı aslında. Sözgelimi evine gider, gece yemeğini yerdi. Buzdolabını açar vitaminlerini filan alırdı. Oysa sözgelimi Turgut Uyar kendine bakmazdı. Bense, zaten o zaman içmeyi pek biliyordum.

Edip'in lepiska saçları vardı, hiç kimsede o kadar güzel saç olamaz. Çok kısa sürede döküldü, inanılmaz biçimde.

Aslında çok temiz kalpli bir insandı, bir çocuk diyebiliriz; ama bazı şeylere fazla kızardı. O geçer, utanır onun geçmesinden, yine

de onu sürdürüyüm isterdi. Gençliğinde çok kavgacıydı, münakaşacıydı ama sonra giderek bir bilgelik aldı onun yerini.

Şiire hiç kimse o kadar bağlı olmamıştır. Çok fazla bağlanmış. Hayatta herkes kendini bir iki noktadan bağlar; sevgilisi vardır, oğlu vardır. O, kendini şiirle bağladı hayata. Bunun yararlarını ve zararlarını gördü bence. Şiir dışında neler okurdu? İlk sıralarda daha çok sol literatürü okurdu. Resimleri alır, resim altlarından bir şeyler çözmeye çalışırdı. Bu, şiirini açıklar sanıyorum. Sonunda bu onu, şiirini bir tiyatro gibi görmesine götürdü. Daha doğrusu kaynağı tiyatro da değil. Gerçi *Nerde Antigone*'den beri var bu ama ilerde daha fazla oldu, *Ben Ruhi Bey Nasılım* falan. Önceleri salt istif şiiri yazıyordu. *Dirlik Düzenlik*'teki gibi. Hani fiil çeker gibi. O onun kedisi, o onun kedisi, onun kedisi... Sonraları bunu bıraktı, bir çeşit düz yazıya daldı; kuruluşlar önemli oldu onun için, bir şeyin kuruluşu. Esinlendiği kaynaklardan, daha çok öyle yararlandı sanıyorum. Sözelimi “kedi iç yapıyor” dedi. Kıvrılıyor ya kedi, onun içini düşünüyor. İyice formel bir şey. Kedi kıvrılmış demiyor, yani kuruluşlardan bir şey getiriyor. Ama o “kedi iç yapıyor”u, birinin, bir filozofun bir lafından getirmesi vardır mutlaka, bir gönderme vardır bir yere. Benim katkım da bu demek istiyor. Öyle bir şey oldu ki hem bir elit şiiri yazmak hem halk şiiri (halk şiiri demeyeyim, Edip'e o uzak) halka yakın şiir yazmak, bu ikisi arasında gitti geldi. Sonunda kendisinin ayrı bir kişi olduğunu gördü. Öyle değerlendirildiğini de gördü. Önce buna kızdı, sonra kabul etti. Tıpkı şunun gibi: Sartre diyor ki ben varoluşçu filan değildim, varoluşçusun, varoluşçusun, dediler kırk kez, ben de varoluşçu oldum. Yani, Edip'te de biraz bu var. Ancak sonunda kendine gitti. Rimbaud'nun bir sözü vardır: “Ben başkasıdır.” Ben şiirimde başkalarını anlatmıyorsam, kendimi koyduğum zaman başkalarını da anlatmıyorsam, o zaman benim kendimi koymamın ne anlamı var ki. Edip bu planda fazla ileri gitti.

Edip fiilen son on yılında adamakıllı rantiyeye oldu. Daha çok faiz geliriyle geçimini sağlamaya başladı. Ondan önce öyle değildi. Bir de Edip'te şöyle bir şey vardı: Şiir onun için bir çalışmaydı. Çok tuhaf bir şey. Hiçbir şair, saat dokuzda kalkıp, şiir yazmak için masaya oturmaz. Edip otururdu. Yani bir yerde rantiyeliğini onunla telafi ediyordu. Şiir onun hem işiydi, hem belasıydı, hem

başarıydı, hem aşkıydı. Ne bileyim, hayatla bağlantılı neyi varsa, oydu. Bütün arkadaşları, şiirden edindiği arkadaşlardı; biraz da kendi şiirinden edindiği arkadaşlardı. Tamamen küçük bir edebi çevrede çalışan ve meyhanesini sırtında taşıyan bir adamdı, bir derviş. Merkez Efendi gibi bir adam. Aynı meyhaneyi kullandı hep. Beyoğlu'nda otururken de, Fatih'te otururken de, Eminönü'ne giderken de, bilmem nereye giderken de, Bebek'e giderken de öyleydi, meyhanesini götürürdü. Araba aldı (Honda marka) ama ona binmeyi reddetti. Çünkü nasıl gelecek? Arabayı götürüyor, bırakıyor, gelirken sarhoş ya, oğlu gelip geri götürüyordu. Ya orada bırakıyordu ya da götürmüyordu. O, yaşam beceriksizliğini bir incelik haline getirdi.

Yakın arkadaşlarına gelince, ben birinci dönemini söyleyeyim. Birinci döneminde, işte ben tanışmıştım ya, bir iki kişi daha ekleyeyim: Fethi Naci, Balıkçı Nuri¹. Birinci dönemin, yani Fatih'te oturduğu dönemin arkadaşları bunlar. Hüsametdin Bozok'un yanında çalışan çocuk, Arap Talat, Orhan Kemal, Muzaffer Buyrukçu, Agop Arad, bunlardı aslında. Yani daha çok Orhan Kemal'in çevresi diyebileceğimiz çevreyle, Cemal Süreya'nın çevresi diyebileceğimiz iç içe geçmiş bir çevre, onun ilk arkadaşlık dönemidir. Ama temelde yine de Orhan Kemal'in çevresi denilebilir, çünkü biz de Orhan Kemal'in çevresindeyiz.

Sürekli olarak ironi sokratik söz konusudur. Masaya oturulur, masada Edip'le Orhan Kemal varsa, mutlaka ikisi arasındaki diyalog; Muzaffer Buyrukçu'yla Arap Talat'ı² daima böyle tokatlayan, şaplaklar indiren, birbirine düşüren bir olay geliştirir. Ben hep nötr ve saygılı bir tanık olarak kalırdım, karışmazdım işe. Arada sırada Nurer Uğurlu filan da girerdi işin içine ama bunlar daha çok figüranlardı ona göre. Orhan Kemal'in çevresinde böyle bir topluluk işte. Bu çevrede bir de bir serigraf, Yelfe İhsan³ diye biri vardı, eski solculardan. Edip onunla da iyi arkadaştı. Ama Harbiye'ye gidince

-
- 1 "Balıkçı Nuri" lakabıyla bu kitapta adı geçen kişi Prof. Ali Akay'ın babası ressam Nuri Akay'dır (1926-2014).
 - 2 Edebiyat anılarında geçen "Arap Talat" TIP'lidir. Orhan Kemal'in İkbâl Kahvesi'nde tavla arkadaşıydı.
 - 3 Edebiyat anılarında geçen serigraf baskıcısı "Yelfe İhsan" Orhan Kemal çevresinden ve İkbâl Kahvesi müdavimlerindendi.